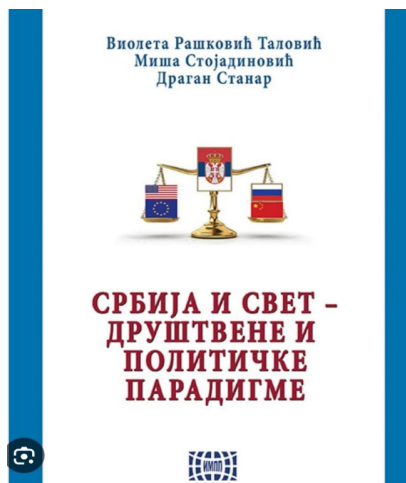

УДК 327(497.11:100)
DOI: 10.5937/pr81-51768
ORCID: 0000-0002-9993-1424
Приказ

*Марија Ђорџић**

*Институт за политичке
студије, Београд*

СРБИЈА И СВЕТ – ДРУШТВЕНЕ И ПОЛИТИЧКЕ ПАРАДИГМЕ

Рашковић Таловић, Виолета, Миша Стојадиновић, и Драган Станар. 2022. *Србија и свет – друштвене и политичке парадигме*. Београд: Институт за међународну политику и привреду, 508 стр.

Монографија „Србија и свет – друштвене и политичке парадигме” представља свеобухватну научну анализу савремених политичких феномена и то не само на националном и регионалном, већ и на ширем, глобалном нивоу, што јој даје посебан значај. Поред елаборирања најбитнијих политичких дешавања, књига се бави и предикцијом потенцијалних проблема (што је у друштвеним наукама увек клизав терен, који је у овој монографији успешно савладан). Научно предвиђање је засигурно најкомплекснији и најзвишенији формат научног мишљења, те је стога ова монографија и вредна пажње, посебно што нуди стратешки важне прогнозе будућих догађаја.

Иако објављена 2022. године монографија је данас више но икада актуелна, управо због научне предикције која је реализована на највишем нивоу. Успех добро урађене анализе друштвених и политичких парадигми може се тражити у компетентности и професионализму аутора, али и у самој чињеници да

* Имејл адреса: marija.djoric@ips.ac.rs.

су три еминентна стручњака из различитих области „укрстили копља” и тиме допринели мултидисциплинарном сагледавању проблема. Овакав приступ је и више него пожељан, посебно када је реч о сложеним политичким односима у савремености.

Књига „Србија и свет – друштвене и политичке парадигме” је обима 508 страна и подељена је на пет поглавља. У првом поглављу се објашњавају модерне геополитичке промене, са посебним освртом на однос Истока и Запада, као вечите „борбе титана”. Стога је и логично што су аутори значајну пажњу посветили феномену рата који „отелотворава изразиту непредвидивост и несигурност” (Рашковић Таловић, Стојадиновић и Станар 2022, 15), позивајући се на Клаузевицову идеју *фрикције*. Поред тога, они су се осврнули и на све више актуелне идеје екологизма, те су истражили корелацију глобалног центра и периферије „зелене идеологије”. Спознајући значај Немачке за Европску унију, аутори су се бавили анализом немачко-америчких односа у светлу јачања транс-атлантске сарадње. Они су добро приметили још тада да ће односи између Немачке и Америке у будућности бити предиспонирани „степеном захлађења немачко-руске сарадње” (34), што се данас увелико

дешава пред нашим очима. Овај део је посвећен и истраживању безбедносних проблема на Блиском истоку, указујући на геополитичку важност овог региона, што су аутори назвали „борбом за небо изнад Блиског истока”. Истражена је релација односа Кина – Америка, као и све већи изазов у односима Кине и Индије. Холистички приступ у сагледавању геополитичких промена се види и у томе што аутори анализирају и Бугарску као студију случаја, чиме значајну пажњу посвећују Балканском полуострву.

Други део књиге носи назив „Русија и САД – унутрашња политика и спољни изазови” и може се рећи да је ово уједно и централни део монографије, имајући у виду савремене политичке тензије између ових држава. У фокусу овог поглавља били су амерички избори и „виртуелне” политичке кампање. Анализирана је Трампова и Бајденова администрација са свим специфичностима. Истиче се како је Доналд Трамп „прихватио санкције као најлакши и најекономичнији начин” (214) за показивање снаге у међународним односима (што је значајно другачије у односу на политику „јастребова”). Као добар пример се узима Кина којој су 2018. године уведене највеће америчке санкције у историји односа ових двају земаља.

Иако је доминантан део посвећен америчком естаблишменту, аутори нису изоставили ни анализу одређених специфичности у руском политичком систему. Тако је анализиран значај парламентарних избора у овој земљи у контексту стабилности црноморског региона, као и злоупотреба Примакова Јуниора.

Трећи сегмент насловљен „Геополитика и пандемија” је по обиму најмањи, али велики по значају теме. У фокусу је европска резолуција о вакцинама против вируса COVID-19, коју су аутори веома подробно анализирали. У потпоглављу „Пандемија и амбис глобалног сиромаштва”, указује се на социјалноекономску димензију пандемије. Посебно интересантна је констатација аутора да је корона вирус „убио” тероризам, што је у бити тачно, као и прављење аналогije између жртава тероризма и пандемије које су у оба случаја – невине.

У четвртом поглављу се анализира однос демократије и религије у савременом друштву. Аутори су објаснили значај религије у савременом друштву, као и чињеницу да је тешко извући коначан закључак о судбини религије у будућности која нам предстоји. Чињеница је да је човек *homo religiosus*, као и то да религија није имуна на друштвене промене. У том контексту је

објашњен терет епистемолошке лимитираности и злоупотреба политичких митова у сврхе друштвеног и политичког отуђења савременог доба. Посебан акценат аутори су ставили на демократију у ери „пост-истине”.

Последњи, пети део монографије баве се међународним односима и српском културном матрицом – ово је по квантитету и најдоминантнији сегмент. Веома стручно је елаборирана повезаност индивидуализма, атомизације друштва и традиционалне српске културе. Интересантно је и опажање аутора о стварању нове нације и покушаја конституисања националног идентитета *ex nihilo*. Аутори су се оријентисали и на неким круцијалним родним питањима, те је истражена улога жене у савременој српској породици и њен учинак на нашу културу. Иако је доста тога презето на пољу родне равноправности, предстоји нам још много активности које треба урадити да би се побољшао положај жена, сматрају аутори, и апострофирају да су посебно угрожене жене на селима. У светлу садашњих међународних политичких дешавања, аутори су објаснили феномен колективне кривике и српског националног идентитета. Они су указали да је „тешко очекивати суштинско помирење

и изградњу међусобног поверења уколико се једна култура и један идентитет дефинишу као природно *зми*” (430).

Када се сагледа укупно постигнуће монографије „Србија и свет – друштвене и политичке парадигме”, може се констативати да су аутори били испред свог времена, узимајући у обзир веома успешне научне предикције. Ово се односи не само на геополитички спектар дешавања, већ и на поједине културолошке процесе, који се тичу важних

онтолошких питања. То је постигнуто захваљујући не само различитом приступу и богатом научном искуству аутора, већ и мултидисциплинарном сагледавању савремених друштвених и политичких парадигми. Ово је монографија која се увек може изнова читати, јер поред тога што веома стручно објашњава поједине политичке процесе, она их у исто време са математичком прецизношћу предвиђа, чиме осветљава поједине тамне вилајете друштвених наука.

* Овај рад је примљен 26. јуна 2024. године, а прихваћен за штампу на састанку Редакције 8. августа 2024. године.